

Europeana Hungarian Workshop

2018. június elsején a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. az Europeanaval és a Petőfi Irodalmi Múzeummal közösen szakmai napot szervezett Europeana Hungarian Workshop címmel. A múzeumban megtartott rendezvény célja a magyar szellemi kulturális örökség digitalizálásának és megőrzésének segítése, aggregációjának bemutatása volt.

Az eseményt – amin negyven előzőleg regisztrált szakember vett részt – *Palkó Gábor*, a Petőfi Irodalmi Múzeum¹ tudományos titkára és *Douglas McCarthy*, az Europeana Művészet és Fotó Gyűjtemény² vezetője nyitotta meg.

Az első előadást *Szakadát István* projektvezető tartotta *Nemzeti névterek*³ címmel. A projektet állami támogatás segítségével az Országos Széchényi Könyvtár dolgozta ki. A projekt jelenleg még teszt fázisban van. Névterek alatt a nevek struktúrába rendezett halmazát értjük, és alapvetően két különböző típusba sorolandóak, vannak köznévterek és tulajdonnévterek. A köznévtér elemei általános fogalmakra vonatkoznak, míg a tulajdonnévterek nyelvtanilag tulajdonnevek, amelyek tovább tipizálhatóak földrajzi nevekre, személynévterekre, testületi névterekre. Változatos példákon keresztül kerültek bemutatásra a különböző keresőmotorok hiányosságai, így például az, hogy a keresőmotorok kérdésünkre dokumentumokat adnak vissza, ahol megtalálhatjuk a keresett információt, nem pedig az információt magát. A digitális emlékeket őrző intézmények újraépítik a régi szegmentációt a weben, azonban átjárhatóvá kell tennünk a gyűjteményi adatbázisokat, hogy ki tudjuk szolgálni a felhasználók kulturális igényeit. Ennek megoldása a közös névterek használatában rejlik, így integrált rendszerként tényleges tartalmi kapcsolatok építhetőek ki az elszigetelt archívumok között.

A második előadást *Douglas McCarthy* tartotta *Minden, amit tudni érdemes az Europeanaról*⁴ címmel. Részletesen bemutatta az Europeana misszióját, ahogy elérhetővé teszi mindenki számára Európa kulturális örökségét, valamint kibővíti és javítja az azokhoz való hozzáférést. Jelenleg az Europeana nyilvános felületén több mint 53 millió CHO⁵-t (digitális kulturális örökségi elem) tesz elérhetővé körülbelül 3500 könyvtár, levéltár, múzeum, galéria, archívum és egyéb kulturális intézmény. A digitalizált kulturális javak úgy és olyan

leírással, valamint metaadatokkal kerülnek az Europeana felületen publikálásra, ahogy azt a feltöltő intézménytől megkapták, számukra nagyon fontos a CHO-k eredetisége. Az európai kulturális javak böngészése mellett lehetőség van különböző kiállítások, galériák és blogok közötti szörfölésre is. A kiállítások egyik célja, hogy különböző típusú gyűjteményekről létrehozzanak és megosszanak történeteket, lebilincselő beszámolókat, látványosan, nagy felbontású képek használatával bemutatva azokat. A kiállítások szerkesztésekor is páneurópai filozófiát követnek, törekednek arra, hogy legalább három vagy több intézmény gyűjteményét, lehetőleg többnyelvűen mutassák be, ezáltal az Europeana több országból származó, akár 20-30 intézmény anyagát is be tudja mutatni egy kiállításban, míg ezt a kulturális intézmények fizikailag nem tudnák létrehozni, mert olyan költséges lenne a műtárgyak szállítása. A kiállítások mellett galériákat is létrehoznak, amelyek általában rövidebb idő alatt végignézhetőek, továbbá blogokat is írnak, de támogatják és szeretik, ha a partnerintézmények maguk írják ezeket, s ők is teszik közzé.

*Douglas McCarthy előadása a Petőfi Irodalmi Múzeumban
Fotó: Szűts Etele, CC BY-SA*

A soron következő prezentáció *Katona Júlia* a Schola Graphidis Művészeti Gyűjtemény⁶ vezetője előadásában *Az oktatással kapcsolatos gyűjtemények értékének fokozása* címmel hangzott el. 1778-ban Mária Terézia magyar királynő Ratio Educationis rendeletével létrejött a Budai Rajziskola, ez volt az első magyar művészeti oktatási intézmény (Schola Graphidis Budensis / Budai Rajziskola). A Schola Graphidis Művészeti Gyűjtemény a Budai Rajziskola és utódintézményeinek speciális, muzeális állományát kezelő gyűjteménye, mely a XVIII. század végétől az 1950-es évekig kb. 200 évet foglal át. A gyűjteményvezető elmondta, hogy amikor megbízták a projekt vezetésével, akkor elég rossz állapotban volt a gyűjtemény, lépésről lépésre, műtárgyról műtárgyra haladtak, amiket nyolc különböző gyűjteménybe katalogizáltak. Kezdetben az volt fő feladata, hogy a gyűjteménynek meghatározza a helyét a magyar és európai művészeti oktatás történelmében, majd integrálja azt az európai kulturális örökségbe. Céljaikat elérték, és az elmúlt három évben sikerült reputációt szerezniük nem csak magyar, de európai szinten is. Első körben rendbehozták és leltározták a gyűjteményt, majd az adatokat felvitték a gyűjtemény adatbázisába. Jelenleg több mint háromezer tárgy rekordja található az adatbázisban, amelyek online is elérhetőek az Europeana felületén. A gyűjtemény egy része kiemelt jelentősége révén kulturális örökségi védelmet élvez. Az elmúlt három évben öt kiállítást szerveztek az Europeana segítségével. Legutóbb sikerült nagy nyilvánosságot kapnia a szecessziós

gyűjtemény egy részének, az *Art Nouveau Season Collection*⁷ (2016) részeként, amikor tematikus kiállítást szerveztek az Europeanan. A kiállítás jól rámutatott arra, hogy a francia és a német szecessziós kiállítási tárgyak szoros kapcsolatban állnak a magyar gyűjteménnyel és a korabeli európai tendenciákkal. A digitalizálást a 19. és 20. századi nyomatokkal kezdték meg, ezt a kollekción harmincezer elemre becsülik. Ezután a rekordok leírásait angol nyelvre is lefordították a lehető legrészletesebben. A kiállítás lehetővé tette, hogy az eddig ismeretlen magyar szecessziós művészeket is kiemeljék és megismertessék Európában, valamint felhívták a figyelmet a magyar népművészeti motívumok felhasználására a magyar szecessziós művészetben.

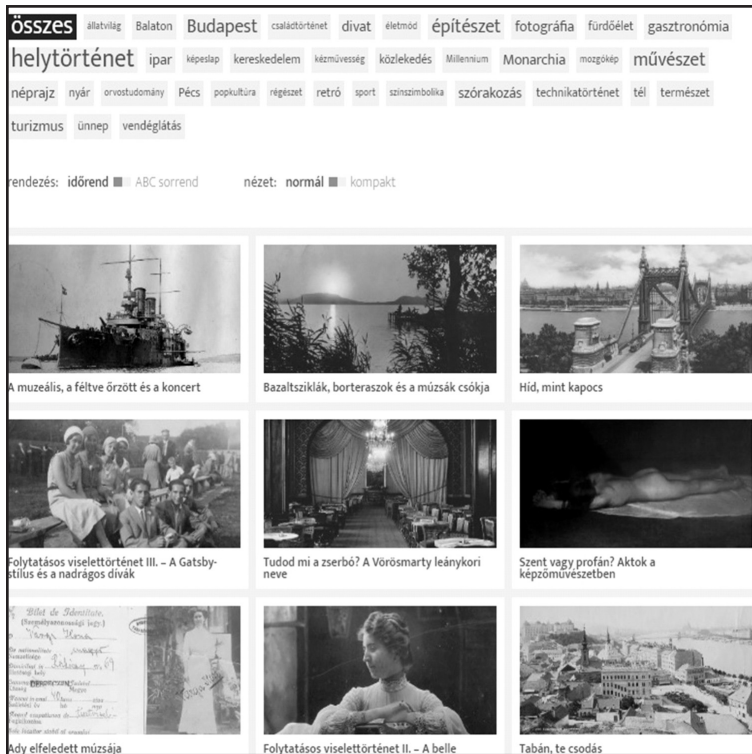
17. századi magyar motívumok. Kolozsvárról
Fotó: Schola Graphidis Art Collection CC BY-SA

Egy rövid kávészünet után *Michal Čudrnák*, a Szlovák Nemzeti Galéria⁹ Digitális Gyűjtemények és Szolgáltatások Osztály vezetőjének *A gyűjtemények értékének növelése* című előadását hallgathatták meg az érdeklődők. A galéria fő projektje volt a *Webumenia*¹⁰ adatbázis létrehozása. A *Webumenia* több szempontból nagyon hasonló az Europeanan oldalához, mivel annak a mintájára alkották meg. Jelenleg több mint húszezer műtárgyuk érhető el online nagy felbontásban. Előnyben részesítik a PDM (közkinccs) anyagokat, mert arra szeretnék ösztönözni a közönségüket, hogy használják fel újra ezeket a műtárgyakat, így többek között az oktatásban is felhasználhatóak ezek a képek, mert letölthetők és újrahasznosíthatóak. Az előadó az Europeanával való együttműködésükön kívül kiemelte egy szlovák napilappal való szakmai kapcsolatukat, akik illusztrációként kreatívan használják fel a galéria képeit a naponta megjelenő online lapjukban (például az időjárás jelentésnél a különböző időjárást bemutató festményeik kerültek bemutatásra). A galériában a közelmúltban versenyt szerveztek a fiatal felhasználóiknak, hogy PDM anyagokat kreatívan újrahasznosítsanak, bemutatott pár festményt, amelyeket manipuláltak, összemontázsoltak régi és új fotókkal, ezáltal szerették volna szemléltetni, hogyan lehet modern kontextusba helyezni ezeket a régi festményeket. Elmondta, hogy gyűjteményükben sok Mednyánszky Lászlótól származó festmény is található, ezekre is fel tudják hívni a közönség figyelmét

az Europeana segítségével, mert ha ott megjelenik a kép a főoldalon, akkor az sokkal több felhasználóhoz el tud jutni Európa szerte, mintha csak a saját weboldalukon szerepelne.

Az 2014 júniusától rendszeres, az Europeana felé irányuló adatszolgáltatást és az intézményt bemutató prezentáció¹¹ következett *Hegedűs Henriettől*, a Forum Hungaricum Nonprofit Kft.¹² Digitálisarchívum-fejlesztési Osztály helyettes vezetőjétől. 2017. január 1-jétől a Forum Hungaricum működteti a Magyar Nemzeti Digitális Archívumot, és a közfoglalkoztatási programok segítségével végez digitalizálást az egész ország területén, a 378/2016. (XII. 2.) kormányrendelet értelmében közreműködik a kulturális javak digitalizálásában és a kulturális adatbázisok metaadat-sztenderdjeinek és nyilvántartó rendszereinek egységesítésében, részt vesz a nemzeti kulturális digitális kataszter kialakításában és közreműködik a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásában, emellett több Európai Unió forrásból finanszírozott projekt közfeladatait látja el. Bemutatásra került a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia célrendszerével összhangban álló együttműködési modell is, mely során a közfoglalkoztatási program keretösszegére pályázat kerül benyújtásra a Belügyminisztériumhoz, ami meghatározza az adott program közfoglalkoztatási létszámát. A programhoz való csatlakozási szándékról az intézmények saját hatáskörben döntenek, feltétele egy két vagy háromoldalú együttműködési megállapodás aláírása. A 1404/2017. (VI. 28.) kormányhatározattal jóváhagyott Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia rögzítette a Forum Hungaricum feladatait, mely szerint egyéb kulturális intézmények, kiemelten egyházi fenntartású intézmények anyagainak digitalizálását segíti. Az előadás során képernyőfotókon keresztül szemléltetésre került a mandadb.hu¹³ portál felülete, keresési lehetőségei, a rekordok adatszerkezete és az exportálás folyamata. Az exportálás történhet egyesével, kézi kijelöléssel egy checkbox segítségével, illetve tömegesen, az exportáló modul segítségével. A folyamat során az adatbázis rekordjait leíró XML fájlok generálódnak EDM szabványnak megfelelően. Az XML fájlok a szerver full és incremental mappájában érhetőek el. Az exportáló modul több funkcióval rendelkezik, így a *Set Europeana – Export* és az *EDM – Export* funkciókkal, mely között a lényeges különbség, hogy az *EDM – Export* során nem kerül beállításra a már említett export checkbox. Az exportálni kívánt tételek beállíthatók szervezet ID megadásával, ID-tól ID-ig szakaszban, adott ID-k segítségével, illetve a módosítás dátumától a módosítás dátumáig tartó időintervallumban. Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH) protokoll bevezetésével, REPOX keretrendszer használatával lehetővé vált az automatizált adatgyűjtési folyamat, melyet minden esetben az Europeana kezdeményez. A REPOX alkalmazásban kétféle ingest kerülhet végrehajtásra a Forum Hungaricum által, ez a full és az incremental ingest. Full ingest esetében a szerveren található, az import forrásául szolgáló mappa teljes tartalma, az összes XML fájl újból importálásra kerül, incremental ingest esetében pedig csak az előzőleg importált rekordok módosításai történnek meg, illetve az előző ingestet követően exportra jelölt rekordok töltődnek be. Az adatexport 2014 júniusa óta havi rendszerességgel, eddig 63 különböző partnerintézménytől, 198.854 rekord számossággal történt, melynek 51%-a fordításra került szakfordító kollégák által. A MaNDA DB felületén elérhető rekordokból virtuális kiállítások is készülnek heti rendszerességgel, amelyek olyan új kontextusba helyezve mutatják be a feltöltött tartalmakat, ahogy azok térbeli, jogi vagy formai tulajdonságaik miatt sosem kerülhetnének. Jelenleg több mint 100 virtuális kiállítás böngészhető felhasználóbarát keresési módszerek segítségével, magyar és angol nyelven az adatbázis látogatói

felületén, ahol lehetőség van hírlevélre való feliratkozásra is, melyben havi rendszerességgel, összesítve olvashatóak, illetve minden héten a Forum Hungaricum Kultúrkincs¹⁴ nevű közösségi oldalán is közzétételre kerülnek kulturális és szakmai hírekkel, a MaNDA adatbázisból származó érdekességekkel egyetemben.

Virtuális kiállítások a MaNDA DB felületén¹⁵
 Fotó: Forum Hungaricum CC BY-SA

A magyarországi aggregációt bemutató előadást *Douglas McCarthy* követte, aki a *Szerzői jog és kulturális örökség*¹⁶ című prezentációját mutatta be. Véleménye szerint a kulturális örökségi intézmények missziója, hogy megőrizték a CHO-kat és elősegítsék az emberek hozzáférését azokhoz. Az intézményeknek értelmezni kell a szerzői jogi törvényt és teljesíteni kell az abban foglaltakat. A látogatók nem tudják, hogy mi az, amit tehetnek a rekordokkal, a műtárgyak képeivel, ezért az intézményeknek világosan kell kommunikálniuk az elvárásaikat. A szerzői jogi szabályozások automatikusan érvényben vannak és területekre jellemzőek. Európán belül 28 különböző időkorlátos szabályozás létezik, ezért az Europeana munkatársai létrehozták a Public Domain Chartert és az Europeana Publishing Frameworköt.

Federica Fantone, az Europeana adatfeldolgozó szakembere a *Bevezetés az Europeana Licencing Frameworkbe*¹⁷ előadásában részletesen bemutatta az Europeana licenckelzési keretrendszerét. Minden feltöltő aggregátornak kötelezően ki kell töltenie az ún. „Data Exchange Agreement” jognyilatkozatot. A dokumentum aláírásával az intézmények hozzájárulásukat adják az Europeana-exporthoz; valamint felelősséget vállalnak, hogy digita-

lizálásra és közzétételre csak jogtiszta vagy rendezett jogállású tartalmakat választanak ki. Az Europeanában jelenleg összesen tizennégy különböző licenccből lehet választani a feltöltéskor. Ezek közül nyolc – The Public Domain Mark (PDM); The Creative Commons CC0 1.0 Universal Public Domain Dedication (CC0); Creative Commons – Attribution (BY); Creative Commons – Attribution, ShareAlike (BY-SA); Creative Commons – Attribution, No Derivatives (BY-ND); Creative Commons – Attribution, Non-Commercial (BY-NC); Creative Commons – Attribution, Non-Commercial, ShareAlike (BY-NC-SA); Creative Commons – Attribution, Non-Commercial, No Derivatives (BY-NC-ND) – a Creative Commons (CC) elnevezésű, nemzetközi szervezet licence, a másik hat pedig – No Copyright – Non-Commercial Use Only (NoC-NC); No Copyright – Other Known Legal Restrictions (NoC-OKLR); In Copyright (InC); In Copyright – Educational Use Permitted (InC-EDU); In Copyright – Eu Orphan Work (InC-EU-OW); Copyright Not Evaluated (CNE) – a Rightsstatements.org szervezet licencei.

A Licencing Framework alapos megismerését a már korábban említett Europeana Publishing Framework¹⁸ bemutatása követte Douglas McCarthy előadásában¹⁹. A jövő Europeanaja a kreatív vagy vállalkozószellemű embereknek azt a lehetőséget szeretné nyújtani, hogy az Europeana adatszolgáltatói által adott anyagokhoz hozzáférjenek és használhassák, akár innovációra, oktatásra, kutatásra, üzletre vagy csak személyes szórakozásukra. A tartalomkezelésre és magas szintű minőségének biztosítására kifejlesztettek négy részvételi szintet, amit az aggregátorok eljuttatnak hozzájuk. Minél magasabb szintű az átadott információk minősége, annál több hasznot jelent majd ez a felhasználóknak. Ezeket a partnerek számára ajánlott szinteket egy széleskörű megbeszélés során fejlesztették ki az Europeana Creative project során az Europeana Network Content Re-use Task Force segítségével.

Douglas McCarthy prezentációjához kapcsolódóan Federica Fantone is előadott *Adatminőség – Újrafelhasználható metaadatok továbbítása az Europeana számára*²⁰ címmel. A bemutató során kiderült, hogy az Europeana az európai kulturális intézmények metaadatainak aggregációja során milyen típusú nehézségekkel szembesül, így például: a metaadatokban és dokumentumokban észlelhető nagyfokú diverzitás, az adatminőség, a nyelvi különbözőségek és a digitális dokumentum minősége. Az Europeana tanácsokkal szolgál az adatminőség javítása érdekében, illetve adatgazdagítást végez kontrollált szótárak segítségével és ezek használatára buzdít partnereik saját adatbázisaiban, mivel a szótárelemekre mutató linkkel gazdagított adatok nagymértékben növelhetik a rekordok visszakereshetőségét. Mindemellett hangsúlyozta minél több, hasznos információ feltüntetését, a nyelvi attribútumok, dátumok és földrajzi jellegű információk körültekintő használatával. Prezentációjának végén beszámolt a visszakereshető rekordok újrafelhasználási módozatairól az Europeana által (galériák, kiállítások, közösségi oldalak, applikációk etc.), mely nézettség generál a publikált tételeknek, ezáltal komoly marketing lehetőség.

Federica Fantone előadása után Douglas McCarthy segítségével négy csoport jött létre, melyek olyan, előre meghatározott kérdésekre keresték közösen a választ²¹, mint hogyan teremtsük meg a kapcsolatot a közönségünk, a tevékenységeink és céljaink között, ki a célközönség, melyek azok a kihívások, amelyekkel a kitűzött cél elérése közben találkozhatunk, mik a céljaink, hogyan tudjuk elérni azokat. A csoportos beszélgetések alkalmával a résztvevők tíz perc időt kaptak a felmerült témák rövid átgondolására, ezek után minden csoport egy tagja összefoglalta a csoport álláspontját. A különböző csoportok

to see how the different tiers of the Publishing Framework work. In this example we use images. For video, audio, and 3D, please see the Europeana Publishing Guide.

TIER	DIRECT LINK TO OBJECT PROVIDED	RIGHTS STATEMENTS	EUROPEANA API DISPLAYS	BENEFITS (CUMULATIVE)
Europeana as a search engine. 'Int people to find my collections'	Yes. Minimum of 0.1 megapixel in size	Any from the Europeana Licensing Framework	Metadata plus direct link to object	Findability - indexed by search engines, linked data technology Web traffic - click-throughs to your site Analytics - from our statistics dashboard
Europeana as a showcase. 'Int people to find and view collections on Europeana'	Yes. Minimum of 800+ pixels wide	Any from the Europeana Licensing Framework	Metadata plus direct link to object	Use in thematic collections - providing context and relation to other collections on Europeana More marketing through Europeana
Europeana as a distribution form for non-commercial use. 'Int people to find, view and my collections - but not for commercial gain'	Yes. Minimum of 1,200+ pixels wide recommended	Any from the Europeana Licensing Framework that allow for some re-use	Metadata plus direct link to object and can filter to show only re-usable objects	Impressions - collections viewed on platforms outside of Europeana Use in Europeana's existing partnerships and projects in e.g. education and research Use in apps and services by third parties
Europeana as a free re-use form. 'Int people to find, view and my content - however they'	Yes. Minimum of 1,200+ pixels wide recommended	Any from the Europeana Licensing Framework that allow free re-use	Metadata plus direct link to object and can filter to show only re-usable objects	Use on open platforms like Wikimedia Use by creative industry and tourism sectors Use in commercial apps and services

Europeana EUROPEANA PUBLISHING FRAMEWORK

Europeana Publishing Framework – Fotó: Europeana CC BY-SA

más-más kérdést tartottak fontosnak, illetve különböző nézőpontból közelítették meg a felmerült problémákat, így a végén összetettebb képet kaphattunk a közönségkapcsolati és háttértevékenységek nehézségeire vonatkozóan.

A workshop utolsó előadója Hubay Miklós, a Petőfi Irodalmi Múzeum Könyvtár és Digitális Tartalomszolgáltatási Főosztályának humáninformatikusa volt, prezentációjának a címe *Többnyelvű authority-adatok, a név adatok szemantikus publikálása és a keresőoptimalizálás trendjei a Petőfi Irodalmi Múzeumban*. Hubay Miklós először a retroaktív keresőmotor optimalizációt mutatta be, ami szerint a Google Search Console használatával létrehozhat egy sitemap-et, majd a Google indexeli a website-ot, jelenleg az adatbázison 600 ezer személynév található meg. Folyamatosan statisztikát készítenek a felhasználók számáról, az oldalak látogatottságáról, és ezeket az adatokat felhasználva optimalizálják a website-ot és a keresőmotort. Ezután a proaktív keresőmotor optimalizáció (szemantikus optimalizáció) technikáját ismertette, miszerint olyan kulcsszavakat integráltak, amelyek alapján a felhasználók használni tudják a keresőmotorokat. Ebben a módszerben a legfontosabb rész a szemantikus optimalizáció volt. Néhány szöveg viselkedését kontrollálni lehet a Google Structuring Testing Toolal, ez az eszköz bemásol egy rekordot és kiadja róla a struktúra adatokat. Ezzel a felismerő eszközzel lehet kiszűrni és kijavítani a hibákat. Kiemelte, hogy fontos növelniük a linkek számát, ennek érdekében használják a Wikidatát. Olyan linkeket kell létrehozniuk, melyek a saját website-jukhoz vezetnek a felhasználókat. Több mint 200 ezer rekordot adtak át a Wikipédiának a Hungarian Wikipediáson keresztül. Jelenleg kb. 9 ezer Petőfi Irodalmi Múzeum URI, Wikipedia cikk és Wikidata elem érhető el, amelyek felhasználhatók pl. adatok bővítésére. Többnyelvűség területén céljuk, hogy növeljék a felhasználói élményt. Először az adatmezők, címkék, strukturális és navigációs elemek angolra fordítása történt meg, viszont bizonyos adatelemek megmaradtak az eredeti magyar nyelven. Ennek eléggé érdekes eredménye lett, ami nem igazán felelt meg az elvárásaiknak, ezért elhatározták, hogy lefordítják a

múzeum-specifikus fájlokat. Ez kb. 1100 kifejezés lefordítását jelentette angol és német nyelvre. A tényleges fordítást meg kellett előznie egy ún. adattisztítási munkának, majd fel kellett darabolni a rekordokat több mint egy leíró részre (descriptor). Ezután újra létre kellett hozni a kapcsolatokat a szétválasztott részek között. Jelenleg a 2.3 verziót fejlesztik, ami lehetőséget fog adni arra, hogy létrehozzanak és tároljanak többnyelvű authority- adatokat, ezáltal szeretnék magukhoz vonzani még több felhasználót és látogatót.

Az Europeana munkatársai készítettek egy online elégedettségi felmérést a SurveyMonkey²² oldalon, amit körbe küldtünk a résztvevők regisztrált e-mail címére. A visszajelzések alapján örömmel kijelenthetjük, hogy a Forum Hungaricum Nonprofit Kft., az Europeana és a Petőfi Irodalmi Múzeum budapesti workshopja mindhárom fél számára sikeresen zárult.

A szakmai nap előadóiak prezentációi²³ a MaNDA DB aggregációs adatbázis oldalán is elérhetőek.

Jegyzetek

1. <https://pim.hu/hu>
2. <https://www.europeana.eu/portal/hu/collections/art>
3. <https://prezi.com/gk6h7ms1ca26/national-namespaces>
4. https://docs.google.com/presentation/d/1WazrdAzdPf1099OHuWccSAOWv0rg4hHt1GzR84_a7A/edit#slide=id.g3303dc7a63_0_153
5. cultural heritage objects
6. <http://www.scholagraphidis.hu>
7. <http://blog.europeana.eu/2017/06/a-look-back-at-our-art-nouveau-season>
8. https://www.europeana.eu/portal/hu/record/2064110/Museu_ProvidedCHO_Schola_Graphidis_Art_Collection__Hungarian_University_of_Fine_Arts___High_School_of_Visual_Arts__Budapest__4100.html
9. <https://www.sng.sk/en>
10. <https://www.webumenia.sk/en>
11. https://docs.google.com/presentation/d/1kqKOi-KZyyjO3H0uBR9t8LfFi7bjqVKz_mBFMs1rh6s
12. <http://forumhungaricum.hu>
13. <http://mandadb.hu>
14. <https://www.facebook.com/forumhungaricum>
15. <http://mandadb.hu/virtualis-kiallitasok>
16. <https://docs.google.com/presentation/d/1rIeVy0KYyniD1oZE1qshNTxmaF5tJHhdsuJUllxebDM>
17. <https://docs.google.com/presentation/d/1865GuNjPPw7x5uUjg1Czd3Cgrw5CZbIh6F9LfMyd0vA>
18. <https://pro.europeana.eu/post/publishing-framework>
19. <https://docs.google.com/presentation/d/1tAY-PpO576Tv9of6yXqkFXRmb55AqXIVEWfivvzhnlM>
20. <https://docs.google.com/presentation/d/1hifQPPuYfPbaL.AYnf56fUqnZTnAU8-gQz3KSy2KvIly>
21. https://docs.google.com/presentation/d/1vnqSj2hOpSC7ESIrZUuBtlbL7pssUjYFD4_ONwGr2ro
22. <https://www.surveymonkey.com/>
23. http://mandadb.hu/cikk/986000/Europeana_Hungarian_Workshop